

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ DERNEĞİ

DAVA GÖZLEM RAPORU

Rasime Şebnem Korur

Terörle Mücadele Kanunu 7/2-c. 2

I. Giriş ve Arka Plan

A. Prof. Şebnem Korur

1. Prof. Dr. Rasime Şebnem Korur, 1983 yılında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden mezun olduktan sonra adli tıp alanında uzmanlık eğitimi almıştır. 1996'da profesörlük unvanını elde eden Korur, 1999 yılında İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi bünyesinde Adli Tıp Polikliniği'ni kurmuştur. Yıllar içinde çalışmalarını, ağırlıklı olarak işkence konusunda yoğunlaştırmıştır. 1997'de İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı olmuştur. 2004'te görevden alınmış ancak 2005'te İdare Mahkemesi ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kararı ile göreve iade edilmiştir. Korur yıllar içinde çeşitli uluslararası çalışmalara da katılmıştır. Örneğin, 1996'da Birleşmiş Milletler (BM) Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi adına, Bosna'nın Kalesija bölgesinde toplu mezarlardan çıkarılan cesetlerin otopsi çalışmalarında yer almıştır. Filipinler'de, IRCT (İşkence Mağdurları için Uluslararası Rehabilitasyon Konseyi) tarafından oluşturulan Uluslararası Adli Uzman Grubu'nun bir üyesi olarak hapisanelerde yaşanan işkencelerle ilgili tıbbi değerlendirmelerde bulunmuştur. 2012 yılında IRCT adına gittiği Bahreyn'de turist kılıfına girerek, denizde cesedi bulunan ve polise göre boğularak ölen bir gencin vücudundan doku örnekleri almıştır. Örnekleri Türkiye'ye getirmiş ve yaptığı otopside gencin, ailesinin de iddia ettiği gibi gözaltında işkence ile öldürüldüğü sonucuna ulaşmıştır. Korur, Birleşmiş Milletler İşkencenin Etkili bir Biçimde Soruşturulması ve Belgelenmesi Kılavuzu'nun (İstanbul Protokolü) yazım sürecine katılmış ayrıca Protokol'ün yakın dönemde güncellenmesinde de önemli bir rol üstlenmiştir. Birçok ülkede; sağlık çalışanları, hukukçular ve insan hakları eylemcilerinin katıldığı işkencenin soruşturulması ve belgelenmesi eğitimlerinde, İstanbul Protokolü eğiticisi ve tıbbi eğitim koordinatörü olarak yer almıştır.
2. 2016'da Özgür Gündem gazetesinde Nöbetçi Genel Yayın Yönetmenliği kampanyası çerçevesinde görev aldığı için "terör örgütü propagandası yapmak" suçlamasıyla açılan soruşturma kapsamında tutuklanmış ve yaklaşık 10 gün cezaevinde kalmıştır. 2016'da Barış İçin Akademisyenler İnişiyatifi'nin "Bu Suça Ortak Olmayacağız" başlıklı bildirisine imza atmıştır. İmza nedeniyle hakkında açılan soruşturmanın sonucunda 2018'de hapis cezası almıştır. Bu nedenle 2019'da zorunlu olarak emekli olmuştur. Yeniden yargılama ardından 2020'de bu davadan beraat etmiştir. Korur, çeşitli meslek örgütü ve sivil toplum kuruluşlarında da yöneticilik yaptı. 1993-1998 yılları arasında Adli Tıp Uzmanları Derneği başkanlığını yürüten Korur, 2002-2006 arasında İstanbul Tabip Odası Genel Sekreterliği ve 2006-2008 yılları arasında Türk Tabipler Birliği ("TTB") Onur Kurulu üyeliğini sürdürmüştür. Onur Kurulu üyeliği döneminde 2003'te TTB temsilcisi olarak Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu üyeliği de yapmıştır. 2009 ila 2020 arasında Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın (TİHV) başkanlığını yürütmüştür. 2020'da ise TTB Merkez Konsey Başkanı seçilmiştir.

B. Tutuklamaya Giden Süreç

3. Prof. Korur, 19 Ekim 2022 tarihinde Rosa Luxemburg Vakfı tarafından düzenlenen bir konferans nedeniyle Almanya'da bulunduğu esnada, Brüksel merkezli ve YouTube üzerinden yayın yapan Medya Haber TV isimli kanalda yayımlanan bir programa katılmıştır. Programın sunucusu Korur'a, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından Kuzey Irak'ta yürütülen sınır ötesi operasyonlarda kimyasal silah kullanıldığı iddialarına ilişkin bir soru yönelmiştir. Prof. Korur Skype üzerinden katıldığı programda, kimyasal silah kullanıldığı yönünde iddiaların bulunduğu durumlarda bağımsız bir heyet tarafından

yerinde inceleme yapılmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Korur canlı yayındaki açıklamasında, “Daha önce de incelemiştim. Belli ki sinir sistemini doğrudan tutan toksik gazlardan birisi kullanılmış durumda. Çok çeşitli kimyasal silahlar var. Her ne kadar kullanılması yasak olsa da ne yazık ki çatışmalarda kullanıldığını görüyoruz. Uluslararası sözleşmelerin uygulanması ve kimyasal silahların kullanımını yasaklayan Cenevre Sözleşmesi kapsamında böyle bir iddia ortaya çıktığında nasıl bir araştırma yapılacağı da Minnesota Protokolü’nün ilkelerinin ele alınması gerekiyor.”¹ İfadelerini kullanmıştır.

4. Korur bu açıklamanın ardından önce iktidar medyası ve sözcüleri,² ardından da Adalet ve Kalkınma Partili (“AKP”) Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Milliyetçi Hareket Partisi (“MHP”) Genel Başkanı Devlet Bahçeli tarafından hedef alınmıştır.
5. Erdoğan, suça konu edilen yayından kısa süre sonra, 24 Ekim tarihinde, hakkında soruşturma açılan Korur ve Merkez Konsey Başkanı olduğu TTB için “*Türk Silahlı Kuvvetlerimizin yürüttüğü sınır ötesi harekatlara iftira atan Tabipler Birliği Başkanıyla ilgili yargı harekete geçmiştir. Ayrıca bu ismin üzerinde de çalışmalarımızı yürütecek, gerekirse yasal düzenlemeyle bu ismin de değiştirilmesini sağlayacağız. Terör örgütünün diliyle konuşarak ülkesine ve ordusuna alçakça bühtan eden böyle bir şahsın, adı Türk ile başlayan bir kurumun başında olmasının milletimizin her bir ferdi rahatsız ettiğine inanıyorum. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığımızın yürüttüğü soruşturmanın sonuçlarına ve mahkemelerin vereceği kararlara göre hem bu kişiyle hem de bu kurumla ilgili gereken adımlar atılacaktır. Bu çerçevede kabine toplantımızda ilgili bakanlarımıza Tabipler Birliği başta olmak üzere meslek örgütlerinde yeni bir yapıya geçilmesine yönelik mevzuat çalışmalarının hızlandırılması talimatını verdik. Meslek örgütlerini ideolojik saplantılarının borazanı haline getiren terör örgütü destekçilerini, buralardan temizleyerek bu yapıları kuruluş amaçlarına uygun faaliyetlere yönlendirmekte kararlıyız.*” demiştir.³
6. Bahçeli ise 25 Ekim tarihinde, “*23 Ekim 2022 tarihinde Almanya'nın Köln kentinde, Dayanışmanın Sesi Derneği isimli husumet oluşumu tarafından düzenlenen konferansta yeminli Türkiye düşmanları yine sahneye çıkmışlardır. Türk Tabipleri Birliği Başkanı da bu konferansta terör örgütleriyle iltisaklı oldukları gerekçesiyle hapis cezası alanların hak ihlaline uğradığını ileri sürmüş, kimyasal silah yalanının ardında olduğunu da dile getirmiştir. Şerefli Türk hekimlerini hariç tutuyorum. Türk Tabipleri Birliği'nin başkan ve yöneticileri hakkında en ağır cezai işlemlerin tatbik ve temin edilerek bu birliğin kapısına kilit vurulmasını, doktorlarımızın bu kuruma mecburi üyelik şartlarının kaldırılarak özgürleşmelerini tarihi önemde addediyorum. Türk düşmanı bir birliğin başında Türk olamaz, Türk yazılamaz. Türk askerlerine hain ve zalimlerin ağzıyla kimyasal silah çamuru atanları, mesela TTB Başkanı ile diğerlerinin Türk vatandaşlığından çıkarılması, vatansız ve ülkesiz olmaya mahkum edilmesi akla en yakın yollardan birisidir.*” sözlerini sarf etmiştir.⁴
7. Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar ise 25 Ekim tarihinde Prof. Korur hakkında, “*Türk Silahlı Kuvvetleri envanterinde kimyasal silah yok. Böyle bir şey söz konusu değil. Aslında maksatları, niyetleri ortada. Ne zaman terör örgütü çöküş sürecine girdi, büyük kayıplar vermeye başladı, bir*

¹ Diken, "Hedef gösterilen Fincancı: Sözlerim çarpıtıldı, topluma gözdağı veriliyor", 21 Ekim 2022, <https://www.diken.com.tr/hedef-gosterilen-fincanci-sozlerim-carpitildi-topluma-gozdagi-veriliyor/>

² Evrensel, “İktidar medyası bu kez Şebnem Korur Fincancı’yı hedef gösterdi”, 21 Ekim 2022, <https://www.evrensel.net/haber/472819/iktidar-medyasi-bu-kez-sebnem-korur-fincanci-yi-hedef-gosterdi>

³ Gazete Duvar, “Erdoğan, TTB Başkanı Fincancı’yı hedef aldı: Bu ismin değişmesini sağlayacağız”, 24 Ekim 2022, <https://www.gazeteduvar.com.tr/erdogan-amasradan-alinan-dersler-isiginda-tum-madenler-inceleniyor-haber-1586258>

⁴ Evrensel, “AKP iktidarı ve ortakları TTB’yi ne zaman, neden ve hangi sözlerle hedefe koydu?”, 26 Ekim 2022, <https://www.evrensel.net/haber/473110/akp-iktidari-ve-ortaklari-ttbyi-ne-zaman-neden-ve-hangi-sozlerle-hedefe-koydu>

çıkış yolu, yöntemi olarak iftira, karalama yoluna gitmeye çalıştılar. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin başarısını karalamaya, insanların zihninde bulanıklık oluşturmaya çalışıyorlar. Bununla ilgili ülkemizin, bu vatanın evlatlarının, anayasal kurumlarının açık ve net şekilde tavrını göstermesi, tarafını belli etmesi lazım.” demiştir.⁵

8. Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ise 27 Ekim tarihinde, Türk Tabipleri Birliğine yönelik düzenlemeye ilişkin çalışmalara başlandığını duyurmuştur. Bozdağ, çalışmaların tamamlanmasının ardından Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Cumhurbaşkanlığı Kabinesi'ne sunulacağını söylemiştir. Bozdağ, “Şimdi biz bunun çalışmasını yapıyoruz. Hem Türk Tabipleri Birliği hem mimar ve mühendisler odalarıyla ilgili yeni bir hazırlık yapıyoruz. Türk Tabipleri Birliği'nin 'Türk' ismine hakaret edencesine Türk milletine ve Türkiye Devleti'ne düşmanlık eden, terör örgütlerinin ağzıyla, 'Türk' ifadesini kullanan bir çatının altında görev yapması, bu milletin de devletimizin de kabul edeceği bir iş değildir.” ifadelerini kullanmıştır.⁶
9. Korur hakkında Milli Savunma Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 20/10/2022 tarihli ihbar evrakı kapsamında Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı Rasime Şebnem Korur'un PKK silahlı terör örgütü propagandası yaptığından bahisle suç duyurusunda bulunulmuş ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Terör Suçları Soruşturma Bürosu tarafından 2022/235179 Soruşturma sayılı soruşturma başlatılmıştır.
10. Suça konu edilen yayından sonra basın ve kamuoyunda Prof. Korur hakkında yürütülen karalama kampanyası ve üst düzey siyasetçilerin hedef göstermelerine rağmen Almanya'dan Türkiye'ye dönen Prof. Korur hakkında 26.10.2022 tarihinde gözaltı kararı verilmiştir. 27.10.2022 tarihli savcılık ifadesini takiben Ankara 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 27.10.2022 tarih ve 2022/1236 D. İş sayılı kararı ile tutuklama kararı verilmiş ve Sincan Cezaevine gönderilmiştir.

C. TTB Kapatma Davası

11. Prof. Korur hakkındaki soruşturmayı yürüten ve 09.11.2022 tarihli iddianameyi hazırlayan Cumhuriyet Savcısı tarafından 26.10.2022 tarihinde, 6023 Sayılı Türk Tabipler Birliği Kanunu Ek 2/2. madde kapsamında Sorumlu Organların Görevlerine Son Verilmesi ve Yerlerine Yenilerinin Seçilmesi Talebi ile 2022/26 sayılı davaname hazırlanmıştır. Ankara 31. Asliye Hukuk Mahkemesinde görülen dava halen derdestir.
12. Prof. Korur hakkında yürütülen soruşturma ve suça konu edilen yayında kullandığı ifadeler, TTB sorumlu organlarının görevden alınması talebini içeren davanamede şöyle yer almıştır: “*Davalı Rasime Şebnem Korur hakkında ... adli ceza soruşturması başlatıldığı, davalının Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi başkanı olarak 2022 yılında seçildiği ve halen aktif olarak başkanlık görevini ifa ettiği, İhbara konu evrak kapsamında Türk Silahlı Kuvvetlerinin PKK silahlı terör örgütüne yönelik gerçekleştirdiği operasyonlar, ülkenin milli güvenliğini ve kamu düzeninin sağlanmasına yönelik gerçekleştirdiği faaliyetler kapsamında bir kısım silahlı terör örgütü üyelerinin etkisiz hale getirildiği, silahlı terör örgütüne müzahir internet üzerinden yayın yapan Medya Haber TV'ye 19/10/2022 tarihinde davalının "ŞEBNEM KORUR FİNCANCI / TTB MERKEZ KONSEYİ BAŞKANI" sıfatıyla canlı bağlantı yaptığı, ihbara konu görüntü içeriğinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin zehirli, kimyasal, toksik gazlar kullanmak suretiyle yasaklı, kimyasal silahlar kullandığı, yine "Zap'ta Kimyasal Silahla Gerillalar Katledildi." arka fon resmi kullanan ana haber spikerine canlı yayında açıklamalarda bulunduğunun tespit edildiği, ... Davalı hakkında adli sürecin Ankara Cumhuriyet*

⁵ Yeni Şafak, “TSK'nın başarısı karalanıyor”, 26 Ekim 2022, <https://www.yenisafak.com/gundem/tsknin-basarisi-karalaniyor-3866451>

⁶ Bianet, “Bekir Bozdağ: TTB ve TMMOB ile ilgili yeni bir hazırlık yapıyoruz”, 27 Ekim 2022, <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/269118-bekir-bozdog-ttb-ve-tmmob-ile-ilgili-yeni-bir-hazirlik-yapiyoruz>

Başsavcılığı tarafından başlatıldığı ve ... davalının eyleminin Türk Tabipler Birliği Meslek Odasının faaliyet amacı ve davalının başkanlık sıfatının kendisine verdiği yetkiler ve görevler dışında kullanılmak suretiyle illegal faaliyetlerde kullanıldığı ve idari yönden de tedbir alınması gerektiği anlaşılmalı, davalılar Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanlığı üyeleri ve halen Merkez Konseyi Başkanı Rasime Şebnem Korur'un görevlerine Türk Tabipler Birliği Kanunu'nun ek 2. maddesinin 2. fıkrası gereğince son verilmesine, davalıların yerine yeni merkez konseyi başkanı ve üyelerinin seçilmesine karar verilmesi” talep edilmiştir.

II. Ceza Davası

- 13.** İfade Özgürlüğü Derneği tarafından hazırlanan Dava Gözlem Raporu, yukarıda aktarılan yargının siyasi bir baskı aracına dönüşmesi sürecinde önemli bir bilim insanı ve hak savunucusu olan Prof. Şebnem Korur'un hak savunuculuğu ve bilimsel faaliyetleri nedeniyle hakkında açılan soruşturma ve İstanbul 24. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen duruşmalar hakkında kamuoyuna bilgi vermeyi ve Korur'un mahkumiyetini içeren karara ilişkin hukuki değerlendirmeler sunmayı amaçlamaktadır. Korur'a yönelik adli işlemler aşağıda da görüleceği üzere hükümet ve hükümet yanlısı medya tarafından hedef gösterilmesinden hemen sonra başlamış ve yetkililerin açıklamaları ile aynı doğrultuda yürütülmüştür. Türkiye'nin sınır ötesi operasyonlarına ve savaşa karşı görüş ve yorumlarını beyan eden kişilerin ifade özgürlüklerine getirilen sınırlamaların insan hakları hukuku açısından değerlendirilmesi için örnek teşkil eden dava İFÖD tarafından da takip edilmiştir.
- 14.** İFÖD, Prof. Şebnem Korur'un İstanbul 24. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2022/434 esas numaralı dosyası nezdinde yürütülen yargılamayı, iddianamenin kabul edilmesi ile birlikte davanın 23.12.2022 tarihli birinci duruşmasından itibaren takip etmiştir.
- 15.** İFÖD'ün hukuk ekibi, gerçekleştirilen duruşmaların tamamını takip etmiş ve yargılama üzerine gözlemler gerçekleştirmiştir. İFÖD hukuk ekibi sanıkların avukatları ile iletişime geçerek yargılamayı, avukatların görüşlerini ve dava dosyasındaki belgeleri değerlendirmiş, dava üzerine gözlemler gerçekleştirmiştir.

A. Soruşturma Aşaması ve İddianame

- 16.** Korur hakkında Milli Savunma Bakanlığı (“MSB”) Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 20/10/2022 tarihli ihbar evrakı kapsamında Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı Rasime Şebnem Korur hakkında suç duyurusunda bulunulmuş ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Terör Suçları Soruşturma Bürosu tarafından 2022/235179 Soruşturma sayılı soruşturma başlatılmıştır.
- 17.** MSB tarafından sunulan suç duyurusu dilekçesinde Korur'un eyleminin TCK'nin 217/A maddesinde düzenlenen halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma, 216. maddesinde düzenlenen halkı kin ve düşmanlığa tahrik, 267. maddesinde düzenlenen iftira, 301. maddesinde düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti Kurum ve Organlarını aşağılama ve son olarak Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2 maddesinde düzenlenen terör örgütü propagandası yapma suçunu oluşturduğu ileri sürülmüştür.
- 18.** Korur'un 26 Ekim 2022 tarihinde kolluk ve savcılık ifadeleri alınmıştır. Korur, savcılık ifadesinin ardından tutuklanması talebiyle sulh ceza hakimliğine sevk edilmiş ve Ankara 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 27.10.2022 tarih ve 2022/1236 D. İş sayılı kararı ile tutuklama kararı verilmiştir.
- 19.** Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Terör Suçları Soruşturma Bürosu'nun 09/11/2022 tarih ve 2022/235179 Soruşturma sayılı iddianamesinde “Medya Haber TV üzerinden yapmış olduğu görüşmenin canlı bağlantı şeklinde ve çok geniş kitlelere ulaşabilecek ana haber bülteni kapsamında ve uluslararası ölçekte kapsamlı yayın olduğu; Korur'un söz konusu canlı bağlantıda Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı unvanını da kullanmak suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kendisine yasal olarak vermiş olduğu resmi bir unvanı PKK silahlı terör örgütünün basın yayın araçlarından biri olan Medya Haber TV'de kullanmak suretiyle terör örgütü propagandasında

paylaştığı, bu paylaşımın TMK madde 7/2-2. cümle kapsamında suça konu eylemin "suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde" daha ağır şekline vücut verdiği; her ne kadar Korur, Skype bağlantısı üzerinden bağlanması nedeniyle televizyonda paylaşılan ekran görüntülerinden haberinin olmadığını iddia etmiş ise de söz konusu programın görüntülü veya sesli görüşme şeklinde iletişim sağladığı; PKK silahlı terör örgütünün basın yayın organı olan Medya Haber TV'nin canlı bağlantı görüntülerinde Korur'un kulaklık takmak suretiyle belli bir ekrana baktığının net bir şekilde görüldüğü; diğer ekran paylaşımında Medya Haber TV sunucusu olan ve hakkında kolluk birimleri tarafından arama kaydı bulunan kişinin de Korur'u görebilecek şekilde ekrana baktığı; bu haliyle Skype bağlantı üzerinden sadece sesle bağlantı yapılmadığı, böyle bir durum olsa idi "canlı telefon bağlantısı" şeklinde bağlantıların yapılabileceği ancak mevcut deliller kapsamında video konferans ile bağlantı yapıldığının anlaşıldığı; söz konusu canlı bağlantı ekran görüntülerinde PKK silahlı terör örgütü üyelerinin çok sayıda resminin bulunduğu; söz konusu örgüt üyelerinin arka fondaki yazı kapsamında Irak'ın kuzey bölgesindeki Zap kesiminde Türk Silahlı Kuvvetlerince etkisiz hale getirildiğinin anlaşıldığı ancak bunun örgütsel saikle ve propaganda yapmak kastıyla "Zap'ta kimyasal silahla gerillalar katledildi." şeklinde arka fon resmi kullanılmak suretiyle oluşturulduğu; Korur'un söz konusu resim, yazı ve yapılan canlı bağlantı kapsamında PKK silahlı terör örgütünün canlı yayında, ana haberde spiker tarafından örgüt propagandasının yapıldığını bildiği halde canlı bağlantı yapmak suretiyle benzer şekilde nerede, ne zaman, kim tarafından çekildiği belli olmayan, yine canlı bağlantıda gösterilmeyen ancak sadece yer olarak Zap kelimesi ile uyumlu olması adına "Irak'ın Kuzey bölgesinde" şeklinde Korur tarafından bir video görüntüsünün izlendiğinin iddia edildiği; Korur'un adli tıp uzmanı sıfatıyla uyumsuz olacak şekilde sadece kaynağı belirsiz bir video üzerinden tıbbi teşhis ve tanı koyduğu ancak yine benzer şekilde insan hakları, IPPNW, Minnesota Protokolü şeklinde uluslararası kurum, kuruluş ve belgelere atıf yapmak suretiyle olay yerine gidilmek suretiyle gerekli incelemelere izin verilmesi şeklinde canlı bağlantıda beyanlarda bulunduğu; Korur'un hem olay yerine gitmeksizin nerede, ne şekilde çekildiği belli olmayan ve terör örgütü propagandası yapmak saikiyle servis edilmiş bir videonun sadece izlenmek suretiyle "toksik, kimyasal, zehirli gazlar kullanılmış" şeklinde açıklama yaptığı, hem de söz konusu durumun Minnesota Protokolü kapsamında olay yerinde incelenmesi gerektiği şeklinde canlı bağlantının sonunda çelişkili beyanlarda bulunduğu, olay yerinde incelenmesi gereken önemli bir husus hakkında sadece video izleyerek kanaatte bulunulmasının, söz konusu kanaatin Medya Haber TV isimli PKK silahlı terör örgütünün doğrudan irtibatlı bir kanalı üzerinden, canlı bağlantı yapmak ve arka fonda PKK silahlı terör örgütü üyelerinin resimlerinin bulunduğu ve "katledildi" şeklinde haber yapılan bir canlı bağlantıda dile getirilmesinin terör örgütü propagandası suçu açısından Korur'un suçtan kurtulmaya yönelik çelişkili bir beyanı ve soruşturma dosyası için kuvvetli bir suç unsuru teşkil ettiği" belirtilmiş ve cezalandırılması talep edilmiştir.

B. Kovuşturma Aşaması

1. Birinci Duruşma

- 20.** Prof. Korur'un yargılandığı dosyanın ilk duruşması, 23.12.2023 tarihinde İstanbul 24. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmüştür. Basın, barolar, yabancı ve yerli sivil toplum temsilcileri, milletvekilleri ve siyasetçilerin takip ettiği duruşmanın kalabalık olması nedeniyle daha büyük bir salona geçilmesi talebi, gerekçesiz şekilde reddedilmiştir. Usule ilişkin bir diğer itiraz olan ve duruşma öncesi Korur'a cezaevinde tebliğ edilen üç müdafî sınırlaması kararına ilişkin itiraz ise yine gerekçesiz şekilde reddedilmiştir. Duruşma salonunda izleyici olarak bulunan onlarca avukatın isminin duruşma zaptına geçirilmesi talebine ilişkin kabul kararı verilerek hazır bulunan avukatların isimleri zapta geçirilmiştir.
- 21.** Duruşma, Korur'un Ankara'daki cezaevinden İstanbul'daki duruşmaya getirildiği sevk aracında tek tutuklu kişi olmasına ve zırhlı aracın içinde silahlı güvenlik görevlileri ile birlikte getirilmesine karşın kelepeçeli şekilde 6 saat seyahat etmesinden duyduğu fiziksel ve manevi acıdan bahsetmesi ile devam etmiştir. Korur, kendi ifadesiyle "beyanlarını" sunmaya başlamıştır.

22. Milli Savunma Bakanlığı vekillerinin sunmuş oldukları davaya katılma talebi reddedilmiştir. Ret kararı verilmiş olmasına karşın MSB vekillerinin, duruşma salonundaki taraf vekili sandalyelerinde oturulmasına başkan tarafından izin verilmiştir. Sanık müdafileri savunmalarını sunmaya başlamıştır.
23. İddia makamı, Korur'un cezalandırılmasını talep ettiği esas hakkındaki mütalaasını sunmuştur. Mütalaada, iddianamedeki Skype bağlantısına ilişkin tahminler tekrar edilmiş ve iddianamenin tekrarının yanında, "sanığın söz konusu resim, yazı ve yapılan canlı bağlantı kapsamında PKK silahlı terör örgütünün propagandasının yapılması eylemine aktif biçimde katılım sağladığı, gerçeği yansıtmayan, nerede ve ne zaman çekildiği belli olmayan ve örgüt tarafından servis edilen görüntüler üzerinden Türk Silahlı Kuvvetlerinin terör örgütlerine yönelik mücadelesinin karalanması amacıyla örgüt tarafından ortaya atılan sözde kimyasal silah kullanımı propagandasına katıldığı ve uzman sıfatıyla propagandayı basın-yayın yoluyla sürdürdüğü, sanık söz konusu yayında "Daha önceden de incelemiştim. Belli ki sinir sistemi doğrudan tutan toksik gazlardan, kimyasal gazlardan, zehirli gazlardan biri kullanılmış durumda. Çok çeşitli kimyasal silahlar var. Her ne kadar kullanılması yasak ise de ne yazık ki yasaklanmış silahların çatışmalarda kullanıldığını da görüyoruz." şeklinde açıklama yaptığı, sanığın PKK silahlı terör örgütü ile doğrudan irtibatı olan Medya Haber TV kanalının ana haber canlı bağlantısında sırası ile arka fonda leşker kıyafet ve uzun namlulu silahları bulunan PKK silahlı terör örgütü üyelerini gerilla sıfatı ile gösterilerek "Türk Silahlı Kuvvetlerinin ülkenin bölünmez bütünlüğüne yönelik yapmış olduğu meşru müdafaa ve koruma faaliyetlerini illegal bir eylem ve kimyasal silahlar kullanılmış gibi göstermek suretiyle terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yaptığı, sanığın eyleminin Terörle Mücadele Kanun'un 7. maddesinin 2. fıkrası kapsamında kaldığı, Sanığın Medya Haber TV üzerinden yapmış olduğu röportajın, canlı bağlantı şeklinde ve belli kitlelere ulaşabilecek ana haber bülteni kapsamında ve uluslararası ölçekteki kapsamlı yayın olduğu, sanığın söz konusu canlı bağlantıda Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kendisine yasal olarak vermiş olduğu resmi bir unvan olan Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı unvanını da kullanmak suretiyle PKK silahlı terör örgütünün propagandası yapmak eylemini basın yayın araçlarından biri olan Medya Haber TV'de yaptığı, bu suretle suçun TCK'nın 6/1-g maddesi hükmü kapsamında basın ve yayın yoluyla işlenmiş olması nedeniyle sanık hakkında Terörle Mücadele Kanunu madde 7. maddesinin 2. fıkrasının 2. cümlesinin uygulama alanı bulduğu anlaşılmakla; sanığın eylemine uyan Terörle Mücadele Kanununun 7. Maddesinin 2. fıkrasının 1. ve 2. cümlesi ile Türk Ceza Kanunu'nun 53/1, 63 maddeleri uyarınca üst haddten cezalandırılmasına" ve tutukluluk halinin devamına karar verilmesi talep edilmiştir.
24. Mütalaanın ardından duruşmaya 1 saat ara verilmiştir. Tutukluluk haline ilişkin beyanlar sunulduktan sonra tutukluluk halinin devamına ve esas hakkında mütalaaya karşı savunmaların sunulması için süre verilmesine karar verilmiştir. Bir sonraki duruşma, 29.12.2022 tarihine bırakılmıştır.

2. İkinci Duruşma

25. 29.12.2022 tarihli ikinci celse duruşması, MSB'nin katılma talebinin, üç müdafî sınırlamasının ve büyük salona geçilmesi taleplerinin reddi ile başlamıştır. Bu duruşmada savcılığın esas hakkında mütalaasına ilişkin savunmalar sunulmuştur. Bunun yanında, sanık müdafileri tarafından heyetin tarafsız olmaması nedeniyle reddi talep edilmiştir. Heyetin reddi talebi itiraz yolu açık olarak reddedilmiştir.

3. Üçüncü Duruşma

26. 11.01.2023 tarihli ikinci duruşmada reddedilen heyetin reddi talebinin reddine ilişkin itiraza ilişkin İstanbul 25. Ağır Ceza Mahkemesi'nin itirazın reddi kararı gelmiş olduğundan yargılamaya devam edilmiştir. Bu duruşmada karar açıklanmıştır. Prof. Şebnem Korur, Terör Örgütünün Propagandasını Yapma Suçundan toplam 2 yıl 8 ay 15 gün hapis cezası ile cezalandırılmış ve Korur'un tahliyesine karar verilmiştir.

4. Karar

27. 107 sayfadan oluşan gerekçeli kararda, mahkemenin esasa ilişkin değerlendirmesi yalnızca bir paragraftan ibarettir. Kararda; iddianame, Korur'un kolluk ve savcılık ifadeleri, SEGBİS ile ses ve görüntü kaydı yapılan üç celseye ait duruşma kayıtlarının birlikteliği marifetiyle yapılmış çözümü, Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki mütalaası ve gerekçe yer almaktadır. Kararın gerekçesi, "Suçun işleniş biçimi (söz konusu canlı bağlantıda Türkiye Cumhuriyeti Devletinin sanığa yasal olarak verdiği resmi bir unvan olan Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı unvanını da kullanması), suç konusunun önem ve değeri, sanığın kastının ağırlığı (PKK silahlı terör örgütü ile doğrudan irtibatı olan Medya Haber TV kanalının ana haber canlı bağlantısında sırası ile arka fonda leşker kıyafet ve uzun namlulu silahları bulunan PKK silahlı terör örgütü üyelerini gerilla sıfatı ile gösterilmesi esnasında suçun işlenmesi) ile suçun işlendiği yer ve zaman (Medya Haber TV üzerinden canlı bağlantı şeklinde belli kitlelere ulaşabilecek ana haber bülteni ve uluslararası ölçekteki kapsamlı yayında suçun işlenmesi) nazara alınarak cezalandırılmasına" karar verildiği şeklindedir.

III. Hukuki Değerlendirme

A. Usule İlişkin Değerlendirmeler

1. Ev Araması ve Gözaltı Kararı

28. Korur'un hakkında yürütülen soruşturma kapsamında, yurtdışında olması nedeniyle müdafiler tarafından 21 Ekim 2022 günü bir dilekçe sunulmuş ve Korur'un 24 Ekim 2022 Pazartesi itibariyle Türkiye'de olacağı ve savcılığın uygun gördüğü bir zamanda müvekkillerinin ifade vermeye hazır olduğu belirtilmiştir. Savcılık tarafından, dosyanın bir suretinin verilmesine, müdafî kayıtlarının yapılmasına, ifade alınmasına ilişkin işlemin ise bilahare değerlendirilmesine karar verilmiştir. Korur Türkiye'ye dönmüş ve ifade vermeye hazır olduğunu belirtmesine rağmen 26 Ekim 2022 günü saat 06:00'da kapısı Ankara Terörle Mücadele ve İstanbul Terörle Mücadele ekipleri tarafından çalınmış, savcının CMK 91/2 uyarınca kendisinin gözaltına alınmasına ve ev aramasına ilişkin kararları teahhüt edilmiştir.
29. CMK 91/2, "Gözaltına alma, bu tedbirin soruşturma yönünden zorunlu olmasına ve kişinin bir suç işlediği şüphesini gösteren somut delillerin varlığına bağlıdır." demektedir. Korur hakkında yürütülen soruşturma kapsamında ifade vermeye hazır olduğunun avukatları tarafından belirtilmiş olmasına karşın verilen gözaltına alma kararının, soruşturma açısından zorunlu olduğu söylenemeyeceğinden hukuka aykırıdır.
30. Korur hakkında hakim kararı olmaksızın verilen gözaltı ve ev araması kararları, Anayasa Mahkemesi kararları ışığında da hukuka aykırıdır. AYM'nin *Hasan Akboğa* başvurusuna ilişkin Genel Kurul kararında, başvuruçunun yakalanmasına karar verilen *silahlı terör örgütüne üye olma ve bilerek örgüte yardım etme* suçları Türk hukuk sistemi içinde ağır cezai yaptırımlar öngörülen suç tipleri arasında olduğundan isnat edilen suça ilişkin olarak kanunda öngörülen cezanın ağırlığının kaçma şüphesine işaret eden durumlardan biri olduğu değerlendirilmesi yapılmış ve "gecikmesinde sakınca bulunan hal" kapsamında değerlendirilmesinin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlalinin bulunmadığına karar verilmiştir (*Hasan Akboğa* [GK], B. No: 2016/10380, 27/3/2019, § 61). Korur'a yöneltilen suçlama, terör örgütü propagandası yapma suçu olup bu suç için öngörülen ceza, TMK md. 7/2'ye göre 1 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası iken AYM kararında değerlendirmesi yapılan silahlı terör örgütüne üye olma suçunun cezası, TCK 314/2 hükmünde 5 yıldan 10 yıla kadar hapis cezası olarak belirlenmiştir. Kaldı ki Korur'un avukatları tarafından savcılık ifadesine getirilmesi için bizzat başvuru yapılmış ve yurtdışında olan Korur, soruşturmada haberdar olmasına rağmen Türkiye'ye kendi isteğiyle dönmüştür. Açıklanan nedenlerle, Korur hakkında savcılık makamınca "gecikmesinde sakınca bulunan hal" kapsamında verilen gözaltı ve ev araması kararlarının kanunda yer alan koşulları sağladığının söylenmesi mümkün değildir.

31. Anayasa Mahkemesi, *Burhan Gülseven* kararında, suç işlediği hakkında somut belirtinin bulunduğu tespit edilen başvurunun yakalanmasının amacının bu suç şüphesine ilişkin soruşturma işlemlerinin yürütülmesini ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasını temin etmek olduğu belirtilmiştir (*Burhan Gülseven*, B. No: 2019/41753, 5/10/2022, § 38; *Hülya Kar* [GK], B. No: 2015/20360, 27/2/2019, § 20). Korur tarafından yapılan açıklamalar bilimsel ve akademik ifade özgürlüğü kapsamında düşünce açıklaması olup hukuka uygun kabul edilmesi gerekliliği karşısında uygulanan tedbirlerin suça ilişkin somut belirtinin gereği olduğu söylenemeyecektir. Benzer şekilde, Korur hakkında uygulanan gözaltı ve ev aramasının meşru amaca dayandığının söylenmesi ise mümkün değildir. Yargılama boyunca dayanılan tek ve belirleyici delil, Korur'un canlı yayındaki açıklamaları olup maddi gerçeğin ortaya çıkarılması amacına hizmet eden bir gözaltı işlemi ve ev araması kararının varlığından bahsetmek mümkün değildir.
32. 26 Ekim 2022 tarihinde Korur'un "şafak operasyonu" ile gözaltına alınması, evinde yapılan arama ve daha sonra gözaltı aracına bindirilmesi sürecinde televizyon kanallarınca naklen yayın yapılmıştır. Korur'un evinde arama yapılırken naklen yayın yapılan ve el konulan materyallere ilişkin çekim yapılarak A Haber, Akit, Sözcü, TRT Haber gibi belli başlı haber kanalları Korur hakkında kamuoyunda olumsuz algı yaratmaya çalışmıştır. Korur'un evinde bulunan Dağın Ardına Bakmak isimli Bejan Matur tarafından yazılan kitap ile Korur'un ailesinden kalan antika mermi fişekleri ile adli tıp derslerinde öğrencilere göstermek için satın aldığı kalaşnikof mermileri, terör örgütleri ile ilişkisini ortaya koyan deliller olarak lanse edilmiştir.
33. AİHM, koruma tedbirlerinin makul koşullarda gerekli görülenin ötesinde güç kullanımını veya alenen teşhir edilmeyi içermediği durumlarda, normalde Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında bir soruna yol açmadığını belirtmiştir (*Erdoğan Yağız/Türkiye*, no. 27473/02, 06.03.2007, §§ 40-48). *Erdoğan Yağız* başvurusunda, doktor olan başvurucuya iş yerinde ve ailesinin önünde kelepçe takılmasının, özellikle mesleki görevleri göz önüne alındığında, kendisinde güçlü bir aşağılanma ve utanç duygusu uyandırdığı kabul edilmiştir. Mahkeme'ye göre, kamusal bir unsur olmasa bile, muamelenin mağdurun kendi gözünde aşağılanmış hissetmesine neden olabileceği açıktır. Başvuranın aşağılanma hissini, gördüğü muamelenin kamusal niteliği nedeniyle daha da ağırlaştığı kabul edilmiş ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğine karar verilmiştir.
34. AYM kararlarına göre, bir kişi hakkında uygulanan güvenlik tedbirlerinin teşhir edilmesi hâlinde kötü muamele yasağı kapsamında inceleme yapılabilir (*Mustafa Kamil Çolak*, B. No: 2016/75236, 8/9/2020, § 35). Devletin Anayasanın 17. maddesinde teminat altına alınan bireyin maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına saygı gösterme yükümlülüğü, öncelikle bu hakka müdahale edilmemesini gerektirmekte; bir muamelenin anılan maddenin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için ise asgari bir ağırlık derecesine ulaşmasında ve bu asgari eşiğin aşıp aşılmadığının her somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır. Başka bir deyişle, bu asgari eşik göreceli olup asgari eşiğin aşıp aşılmadığının her bir olay için, olayın özellikleri göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi gerekmekte; bu bağlamda, diğer hususların yanında muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkisi ile başvurunun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler de önem taşımaktadır (*Kazım Aksoy* [2], B. No: 2015/8409, 4/7/2019, §§ 35, 36; *Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 23).
35. Yukarıda detaylıca aktarıldığı üzere, Korur hakkında kanuna aykırı şekilde göz altı ve evinde arama yapılması kararı verilmiştir. Bu karara giden süreçte ise Korur, en üst düzeyden hükümet yetkilileri tarafından hedef gösterilmiştir. Korur hakkında verilen koruma tedbirlerinin hukuka aykırı olduğu, ulusal ve uluslararası bilim camiasındaki konumu, yaşı, aktif olarak doktor olarak görev yapması, insan hakları savunucusu rolü, "şafak operasyonu" olarak tabir edilen bir usulle evine sabaha karşı girilmesi, göz altı ve ev araması esnasında özel alanında çekilen video ve fotoğrafların hükümete yakın medya kuruluşlarınca televizyon ve internette geniş şekilde yayınlandığı hususları göz önüne

alındığında, kötü muamele yasağının aşılmış sayılması için öngörülen asgari eşğin aşılmış olduğunun kabulünün gerektiği düşünülmektedir.

36. CMK md. 119 gereği, savcı emri ile yapılan aramalarda gecikmesinde sakınca bulunan hallerin varlığı zorunludur. Korur hakkında yürütülen soruşturma kapsamında, ihbar evrakı ile arama emri arasında geçen 5 günlük süre, hakimlik kararı alınmasının mümkün olmadığı bir gecikmesinde sakınca bulunan hal olarak kabul edilemez. Kaldı ki Korur'un Türkiye'ye hangi gün döneceği ve ifade vermeye hazır olduğu, avukatlarının dosyadan suret alması gibi işlemlerin bulunması da delillerin yok edilmesi vs. gerekçelerin var olmadığını göstermektedir. Hukuka aykırı arama kararı ve Korur'un konutunun içi ve sabaha karşı gözaltına alınmasının ulusal kanallarda yayınlanması, özel hayata saygı hakkının ihlalini teşkil etmektedir.
37. Korur gözaltına alınmasını takiben, İstanbul'dan Ankara'ya getirilmiş ve Ankara'da gece saat 01:00'de kolluk ifadesinin bitmesinin üzerine müdafileriyle görüşmesi, gece 02:00'ye değin sürmüştür. Saat 02:00'de müdafileriyle görüşmesinin bitiminin hemen ardından saat 05:00'te Korur nezarethanedен çıkarılmış, müdafiler sabahın 06:00'da aranmış ve 06:30'da Cumhuriyet Savcısının makamında olduğu bilgisi verilmiştir. Uzun ve yorucu geçen bir sürecin ardından yalnızca 3 saatlik dinlenebilmesinin hemen ardından Korur'un ifadesi alınmıştır. Buna ilişkin olarak müdafiler tarafından savcılıkta da belirtmiş olduğu üzere CMK 148'e aykırı işlem tesis edildiği düşünülmektedir. CMK md. 148, ifade alma ve sorguda yasak usuller başlıklıdır ve "Şüphelinin ve sanığın beyanı özgür iradesine dayanmalıdır. Bunu engelleyici nitelikte kötü davranma, işkence, ilâç verme, yorma, aldatma, cebir veya tehditte bulunma, bazı araçları kullanma gibi bedensel veya ruhsal müdahaleler yapılamaz. Yasak usullerle elde edilen ifadeler rıza ile verilmiş olsa da delil olarak değerlendirilemez." demektedir.
38. Korur'un kolluk ifadesi, Türk Ceza Kanunu'nun 301. maddesi ve Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2 maddesinden alınmıştır. Türk Ceza Kanunu'nun 301.maddesinden ifade alınabilmesi için bakanlık izni şart olmasına karşın savcılık makamınca usule aykırı şekilde TCK 301. maddeden ifade alınmıştır. Savcılıkta ise yine bu iki maddeden beyanları alınmış ancak savcılık ifadesi sırasında bu hususun hatırlatılmasıyla birlikte tutuklamaya sevk TMK 7/2'den devam etmiştir.

2. Üç avukat sınırlaması

39. Yargılamanın yürütüldüğü İstanbul 24. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki ilk duruşma öncesi, üç müdafî sınırlaması kararı cezaevindeki Korur'a tebliğ edilmiştir. Bu kararın gerekçesi olarak şu gösterilmiştir: "Sanık müdafî tarafından 02/11/2022 ve 13/12/2022 tarihli dilekçeleri ile isim ve sayı belirtmek suretiyle sanığın çok sayıda müdafî ile temsil edileceğini beyan etmesi üzerine, mahkememizin 19/12/2022 tarihli kararı ile sanığın adil yargılanma hakkı, usul ekonomisi ilkesi ile CMK'nın 149/2. Maddesinde "Soruşturma evresinde, ifade almada en çok üç avukat hazır bulunabilir. (Ek cümle: 3/10/2016-KHK-676/1 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/1 md.) Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından yürütülen kovuşturmalarda, duruşmada en çok üç avukat hazır bulunabilir" şeklindeki düzenleme, CMK'da kıyas yasağının bulunmaması, suçun alt ve üst sınırları itibariyle daha hafif nitelikteki Terör Örgütü Propagandası Yapmak Suçundan yapılan yargılamada bu düzenlemenin evleviyetle uygulanabileceği ve sanığın adil yargılanma hakkı kapsamında tüm haklarını kullanmaya devam edebileceği anlaşılacakla, CMK'nın 149/2. maddesi uyarınca, sanığın seçeceği ya da mahkememize bildirebileceği üç avukatla duruşmada kendini savunacağını, diğer müdafilerin mahkememize yazılı savunma dilekçeleri vererek savunma yapabileceklerinin sanığa ihtarına karar verilmiş ve bu karar sanığa tebliğ edilerek tebellüğ belgesi mahkememize gönderilmiştir."
40. Sanık müdafilerin savunma sunma konusunda iş bölümü yaptıkları ve terör örgütü propagandası suçü açısından üç müdafî sınırlamasının uygulanamayacağı yönündeki itirazları, gerekçesiz şekilde reddedilmiştir. Terör örgütü propagandası yapma suçü, örgüt faaliyetinde işlenen bir suç olmamasına ve yargılama boyunca Korur'un bir örgüt faaliyeti içinde suçü işlediğinin iddia edilmiş olmamasına

karşın bu istisna kuralın uygulanması, Korur'un adil yargılanma hakkının açık ihlali niteliğindedir. Mahkemenin kararında ceza muhakemesinde kıyas yasağı bulunmadığından bahsedilmişse de hukukta kıyas yapılması için öncelikli koşul, hukuken bir boşluğun varlığıdır. Bahse konu CMK md. 149 hükmünün 676 sayılı KHK ile değiştirilmesinden önceki ilk halinin gerekçesinde “Bu madde, şüpheli veya sanığın soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında bir veya birden fazla avukatın yardımından yararlanabileceğini kabul ediyor ve avukat sayısı bakımından bazı Batı kanunlarından farklı olarak buna kovuşturma evresinde bir sınırlama da getirmiyor.” ifadeleri geçmektedir. Buna karşın 2016 yılında 676 sayılı KHK ile bu kurala istisna getirilmiş ve müdafii sayısı kovuşturma aşamasında da sınırlandırılmıştır. 15 Temmuz darbe girişiminden sonra getirilen bu hüküm, OHAL kapsamında gerçekleştirilen ve olağanüstü hâlin ilanına neden olan olgulardan biri olan terörle örgütleri ile bağlantılıdır (*Hamza Uluçay*, B. No: 2017/23465, 14/9/2021, § 50).

41. Anayasa Mahkemesi'nin *Ahmet Aslan* kararında belirtildiği üzere, terör örgütü propagandası suçunun “faili herkes olabilir. Bu kapsamda failin vatandaşlık durumunun bir önemi bulunmadığı gibi terör örgütünde kurucu, yönetici veya üye olması gibi terör örgütündeki konumuna bağlı bir şart da bulunmamaktadır.” (*Ahmet Aslan*, B. No: 2021/23949, 6/10/2022, § 49). Görüldüğü üzere, bu suç açısından örgüt faaliyeti kapsamında işlenmesi gerekliliği bulunmamaktadır. Üç avukat sınırlamasının getirilmesinin nedeninin usul ekonomisi ve yargılamaların uzun sürmesinin engellenmesi olduğu da göz önüne alındığında tek bir sanık hakkında yürütülecek yargılamada bahse konu istisnanın uygulanmasının gereği bulunmamaktadır.
42. Korur hakkında herhangi bir terör örgütü üyesi olduğu yönünde bir suçlamanın bulunmadığı ve ifade özgürlüğü kapsamındaki açıklamaları nedeniyle terör örgütünün propagandasını yapmak ile suçlandığı göz önüne alındığında, üç avukat ile savunma hakkının sınırlanmasının kanuna ve Anayasa ile AİHS kapsamında korunan adil yargılama hakkının güvencelerine aykırı olduğu açıktır.

3. Adalet Bakanlığı yazısı-Heyetin Reddi

43. Korur'un yargılandığı davanın ilk duruşmasından önce, 12.12.2022 tarihinde, dava dosyasına Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nden Bakırköy, İstanbul ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılıklarına gönderilmiş olan bir yazı girmiştir. Yazıda, Korur'un duruşmada hazır olmak üzere sıkı güvenlik tedbirleri ile İstanbul'a gönderilmesi, tutukluluk duruşmasının 10 günden daha erken bir tarihe ertelenmesi durumunda kendisinin Bakırköy Kadın Kapalı Ceza Evinde tutulması aksi halde Sincan Ankara'ya gönderilmesi belirtilmiştir. İlk duruşmada Korur'un tutukluluk halinin devamına ilişkin karar verilmiş ve duruşma gerçekten de 6 gün sonraya bırakılmıştır. Sanık müdafileri tarafından bu durum, ihsas-ı rey olarak tanımlanmış ve heyetin reddi talep edilmiştir. Soruşturmanın başlangıcından itibaren üst düzey siyasetçiler ve kamu görevlileri tarafından Korur'un hedef gösterilmesi, özellikle de hükümete yakın medya kuruluşları tarafından yürütülen karalama kampanyası ile birlikte göz önüne alındığında bu yazının da Korur'un tutukluluk halinin devamına ilişkin kararın alınmasında heyetin bağımsız olmadığı belirtilmiştir. CMK md. 24 kapsamında heyetin tarafsızlığını şüpheye düşürecek sebeplerden dolayı reddi talep edilmiştir.
44. Bu duruşmada heyet tarafından talep, CMK md. 31/1-a ve c bentleri gereği süresinde yapılmış olmadığı ve yargılamanın uzaması amacına yönelik olduğu değerlendirildiğinden itiraz yolu açık olmak üzere reddedilmiş ve yalnızca tutukluluk haline ilişkin beyanlar sunulmuştur. Ret kararına karşı sunulan itiraz, ikinci ve üçüncü duruşmalar arasında İstanbul 25. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Heyetin reddine ilişkin talep, CMK md. 24/2 kapsamında yapılmış olup bu madde, “Sonradan ortaya çıkan veya öğrenilen sebeplerle duruşma veya inceleme bitinceye kadar da hâkimin reddi istenebilir. Ancak bu istemin, ret sebebinin öğrenilmesinden itibaren yedi gün içinde yapılması şarttır.” demektedir. Mahkemenin tarafsızlığının öğrenilmesi, Adalet Bakanlığı'ndan gelen yazı ile aynı doğrultuda karar oluşturulan duruşmada gerçekleşmiş ve yalnızca altı gün arayla gerçekleşen bir

sonraki duruşmada talep edilmiş olduğu göz önüne alındığında, talebin zamanında yapılmış olmadığı yönündeki ret gerekçesinin hukuka uygun olduğunu söylemek mümkün değildir.

B. TMK 7/2'ye İlişkin Değerlendirmeler

45. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 6549 Sayılı Kanun ile değiştirilen 7/2 maddesinde düzenlenen terör örgütü propagandası yapmak suçu ile terör örgütlerinin cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişilerin cezalandırılması öngörülmüştür.
46. Madde gerekçesinde de AİHM içtihatlarına gönderme yapılarak “cebir şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek” nitelikte olan ifadelerin bu kapsamda cezalandırılabilmesi belirtilmiştir. Bunun yanında AYM, kamuoyunda Barış için Akademisyenler başvurusu olarak bilinen *Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri* Başvurusu, *Ayşe Çelik* Başvurusu ve *Sırrı Süreyya Önder* Başvurusu ile ilgili kararlarında bu suçun soyut tehlike suçu olarak değerlendirilemeyeceğini belirterek ifadenin olayın somut koşullarında belirli oranda tehlikeye neden olduğunun gösterilmesi gerektiğini tespit etmiştir. Yine AYM, bu suç yönünden özel kastın varlığını aramaktadır. Diğer bir deyişle bir ifade şiddete tahrik içermediği, şiddet eylemlerine başvurmayı savunmadığı, destekçilerinin hedeflerini gerçekleştirme amacıyla terör eylemlerini haklı göstermediği ve belli kişilere karşı bir nefret duygusunun oluşmasına neden olarak şiddeti yüreklendirmediği sürece, salt terör örgütü ile ilgili olduğu için cezalandırılmayacaktır.
47. AİHM birçok başvuruda, Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2 hükmü uyarınca mahkûm edilen başvuruçular açısından AİHS'in 10. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. AİHM, yakın tarihli *Özer/Türkiye (3)* kararında bu kapsamlı ve geniş içtihadı özetlemiştir (no. 69270/12, 11/02/2020). AİHM içtihadında terör örgütü propagandası yapma suçuna ilişkin başvurularda iki tür ihlal kararı verildiği görülmektedir. Bu kararlar, iki açıdan inceleme sonucunda verilmektedir: Usul ve Esas.

Usul Bakımından

48. İlk tür başvurularda AİHM ulusal makamların, başvuranların cezaya mahkûm edilmesini haklı göstermek için tatmin edici bir gerekçelendirme yapmadıkları ya da ilgili ve yeterli sebep sunmadıkları ve özellikle ihtilaf konusu yazı, beyan veya eylemlerin, içerikleri, yazıldıkları bağlam ve zarar verme ihtimalleri bakımından şiddet kullanımına, silahlı direnişe veya ayaklanmaya çağrı olarak ya da nefret söylemi teşkil ettikleri şeklinde değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hakkında yeterli açıklamalarda bulunmadıkları; ulusal makamların, ifade özgürlüğüne ilişkin davalarda Mahkeme tarafından bildirilen ve uygulanan bütün kriterler bakımından uygun bir incelemede bulunmadıkları veya başvuranın ifade özgürlüğü hakkı ile izlenen meşru amaçlar arasında adil ve içtihatlarıyla belirlenen kriterlere uygun bir denge gözetmedikleri kanaatine varmıştır (Örnekler için bkz. *Özer/Türkiye (3)*, § 31).
49. Diğer taraftan Mahkeme, *Hatice Çoban/Türkiye* (no. 36226/11, 29.10.2019) davasında, Sözleşme'nin 10. maddesiyle güvence altına alınan ifade özgürlüğünün kullanımına yapılan bir müdahalenin orantılılığının değerlendirilmesi söz konusu olduğunda, dikkate alınması gereken etkenler olan usuli güvenceler alanında (*Baka/Macaristan [BD]*, no. 20261/12, 29.03.2016, § 161) ulusal mahkemelerin, başvuranın cezaya mahkûm edilmesine dayanak olarak kabul ettikleri ana delil unsurunun içeriğinin güvenilirliği ve doğruluğu hakkında başvuran tarafından ileri sürülen uygun iddialara cevap vermemeş olmaları sebebiyle, Sözleşme'nin 10. maddesi anlamında söz konusu farklı menfaatler arasında bir denge kurmaya dayanan görevlerini yerine getirmedikleri kanaatine varmıştır (§§ 38-40).
50. Anayasa Mahkemesi de AİHM içtihatları ile uyumlu çok sayıda kararında, ifade özgürlüğüne gerekçesiz olarak veya Anayasa Mahkemesince ortaya konulan kriterleri karşılamayan bir gerekçe ile yapılan müdahalelerin Anayasa'nın 26. maddesini ihlal edeceğini ifade etmiştir. İfade özgürlüğüne yapılan bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için

kamu makamları tarafından ortaya konulan gerekçelerin ilgili ve yeterli olması gerekir (diğerleri arasından bkz. *Kemal Kılıçdaroğlu*, B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 58; *Bekir Coşkun [GK]*, B. No: 2014/12151, 4/6/2015, § 56). Mahkeme bu yaklaşımı, terör propagandası nedeniyle ceza verilen davalarda da tekrar etmiştir. (*Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri [GK]*, B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 120; *Sırrı Süreyya Önder [GK]*, B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 60; *Ayşe Çelik*, B. No: 2017/36722, 9/5/2019, § 40; *Figen Yüksekdağ Şenoğlu ve diğerleri*, B. No: 2016/39759, 30/3/2022, § 66).

51. Korur hakkında yürütölen yargılamada, soruşturma aşamasında hazırlanan iddianamedeki ifadelerin aynen tekrarından oluşun mütalaaaya dayanarak verilen mahkumiyet hükmünün, AIHM ve AYM tarafından ortaya konan ilgili ve yeterli gerekçe yükümlölüğünü karşılamadığı düşünölmektedir.
52. Öncelikle belirtilmesi gereken husus, bahse konu yayın esnasında Korur'un Skype bağlantısı üzerinden yalnızca yayının sunucusu kişiyi gördüğü fakat yayın ekranında servis edilen görüntü ve ifadeleri görmesinin mümkün olmadığı yönündeki savunmasının tüm soruşturma ve kovuşturma boyunca dikkate alınmamış olduğudur. İddianamede tahmine dayalı olarak kurgulanan ve mahkumiyet kararında da tekrar edilen bu ana delilin doğruluğu ve gerçeğe uygunluğu konusunda mahkeme tarafından araştırma yapılmamış ve sanık ile müdafilerin aksi yöndeki savunmaları, ilgili ve yeterli gerekçe gösterilmeksizin reddedilmiştir. Kaldı ki, Türkiye'nin en tanınmış adli tıp uzmanı ve bir insan hakları savunucusu olan Korur'un bahse konu görüntölere ilişkin görüşleri, demokratik bir toplumda herhangi bir kişinin ifadelerinden daha fazla koruma altında olacağından müdahaleye ilişkin güçlü gerekçelerin ortaya konması gereklidir. Korur hakkında yürütölen yargılama, ifade özgürlüğünün özel bir görünümü olan ve Anayasa'da ayrı bir madde ile korunan bilimsel ifade özgürlüğü ile müdahalenin amacı arasındaki dengelemede ifade özgürlüğü aleyhine ulaşılan sonucun, AYM ve AIHM tarafından ortaya konan ilkeler ışığında gerekçelendirilmesini zorunlu kılmaktadır.
53. Önemle belirtilmesi gereken bir diğer husus, Korur tarafından görüntü izlenmesi yolu ile teşhis ve tanı konduğu yönündeki iddianame ve mütalaaadaki kabulün istikrarlı şekilde reddedilmiş olmasına karşın hükme esas alınmış olmasında yeterli ve ilgili gerekçenin gösterilmemiş olduğudur. Adli tıp biliminde şüphe, bulguların önem dereceleri, olay yerinde yapılan incelemelerde bağımsız heyetlerin görev alması gerekliliği, öntanı ve tanı arasındaki farklar, uluslararası sözleşme ve protokollerde öngörölen usullere uyma yükümlölükleri gibi hususlarda Korur ve müdafileri tarafından yapılan açıklamalar ve savunmaların hangi bilimsel ve hukuki sebeplerle gözardı edildiği, gerekçeli kararlarda açıklanmamıştır. Suça konu edilen ifadelerdeki bilimsel görüşlerinin ve ön tanının tartışmadan uzak ve doğruluğu kesin olarak kanıtlanmış olmasının gerekmemesi, genel anlamda bilimsel araştırma ve yorumlamanın ve özel anlamda adli tıp biliminin yöntemlerinin bir gereğidir.
54. Korur'un görüşüne başvuruolan iddialara ilişkin olarak Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda yapılan açıklama, Korur ve müdafilerince devamlı heyete aktarılmış olmasına karşın kararda tartışılmadığı görölmektedir. 9 Aralık 2022 tarihli TBMM Genel Kurulu'nda konuşan Akar, "24 Kasım'da heyet teşkil ettik her şeye rağmen. Heyet gitti, inceleme ve ölçümleri yaptı. Bunların hepsini derlediler, toparladılar, getirdiler Sağlık Bakanlığı laboratuvarlarına verdiler. Hiçbirinde hiçbir şekilde kimyasal olmadığı raporu şu anda elimizde." açıklamasında bulunmuştur. Bu açıklamadan da göröldüğü üzere, Türkiye'nin taraf olduğu sözleşme ve protokollere uygun olarak bağımsız bir heyetçe gerçekleştirilmemişse de iddiaların ciddiyeti nedeniyle bakanlık tarafından bir soruşturma başlatılmış ve bu heyetin çalışmaları da en önemli siyasi tartışma ortamı olan parlamentoda ülke ile paylaşılmıştır. Korur tarafından yapılan ve ön tanı aşamasının şüphe derecesi olan ileri araştırma gerektiği yönündeki tespitlerin silahlı kuvvetler tarafından ciddiye alınmış ve denetim sonucunu doğurmuş olması, bilimsel araştırma ve tartışmanın varlık nedenidir. Yerel mahkeme tarafından bu olguların göz ardı edilmesi ve bu yöndeki savunmanın cevapsız bırakılmış olması, ifade özgürlüğüne getirilen müdahalenin usuli güvencelere aykırı olduğunu göstermektedir.

1. Esas Bakımından

55. İkinci tür kararlarda AİHM, ilgili kişilerin cezaya mahkûm edilmesinin dayanağını oluşturan ihtilaf konusu yazılar ile beyanları ve aynı zamanda başvurular aleyhinde iddia edilen diğer eylemleri kendisi de incelemiştir. Mahkeme bu davalarda söz konusu yazılar, beyanlar ve eylemlerin, bir bütün olarak ele alındığında, bazen düşmanca olsalar ve devlet yetkililerine yönelik sert eleştiri veya belirli yasa dışı örgütlerin, liderlerinin veya üyelerinin lehinde olduğu düşünülebilecek olan görüşler içerseler bile şiddet kullanımı, silahlı direniş veya ayaklanma çağrısı içerdiği veya nefret söylemi teşkil ettiği şeklinde değerlendirilemeyeceği ve kendi nazarında dikkate alınması gereken önemli unsurlar olduklarını kabul etmekle beraber, bu ifadelerin belirli kişilere yönelik derin ve mantık dışı bir nefret aşılıyor ve şiddeti teşvik edemeyecekleri sonucuna varmıştır (Örnekler için bkz. *Özer/Türkiye* (3), § 29).
56. Şiddet ve ifade arasında nasıl bir denge kurulması gerektiği AİHM'in 1999 Türkiye kararları ve onu izleyen içtihat ile ortaya konmuştur (*Erdoğan ve İnce/Türkiye*, no. 25067/94, 08.07.1999, § 50; *Başkaya ve Okcuoğlu/Türkiye*, no. 23536/94, 08.07.1999, § 62; *Sürek/Türkiye* (no. 4), no. 24762/94, 08.07.1999, § 57; *Sürek/Türkiye* (no. 2), no. 24122/94, 08.07.1999, § 34; *Yalçın Küçük/Türkiye*, no. 28493/95, 5.12.2002, § 38; *Erdoğan/Türkiye*, no. 25723/94, 15.6.2000, § 61-62). AİHM'e göre şiddete tahrik içermediği sürece yani şiddet eylemlerine ya da kanlı bir intikama başvurmayı savunmuyor, destekçilerinin hedeflerini gerçekleştirme amacıyla terör eylemlerini haklı göstermiyor ve belli kişilere karşı derin ve mantıksız bir nefret duygusunun oluşmasına neden olarak şiddeti yüreklendirdiği şeklinde yorumlanamıyorsa, herhangi bir ifade salt terör örgütünün açıklaması olduğu için veya terör örgütü ile ilgili olduğu için yasaklanamayacaktır (*Gözel ve Özel/Türkiye*, no. 43453/04 ve 31098/05, 6.07.2010, § 56).
57. Bunun yanında, Anayasa Mahkemesi, *Sırrı Süreyya Önder [GK]* (B. No: 2018/38143, 03.10.2019) başvurusunda terör propagandasına ilişkin içtihadını özetlemiştir. AİHM'in yukarıda açıklanan içtihadı ile paralel olan AYM içtihadına göre, 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinde yapılan değişiklik ile terör örgütünün propagandasını yapma suçunun çok sayıda ve her türde ifadeyi kapsayacak şekilde geniş yorumlanabilecek bir fiil olmaktan çıkarılmasına, terör örgütünün şiddet ve tehdit yöntemlerini meşru gösterme, övme veya bu yöntemlere başvurmayı teşvik etme şeklinde tanımlanarak suça hukuki belirlilik kazandırılmasına çalışılmıştır. Anayasa Mahkemesinin de belirttiği üzere "Yargıtay da Türk hukukunda terör ile bağlantılı her tür düşünce açıklamasının değil yalnızca terör örgütlerinin cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek, övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasının yapılmasının suç olarak kabul edildiğini pek çok kez ifade etmiştir (bkz. *Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri*, § 25-26; *Meki Katar [GK]*, B. No: 2015/4916, 03.10.2019, § 51; *Sırrı Süreyya Önder [GK]*, B. No: 2018/38143, 03.10.2019, § 64; *Çağla Aydın ve diğerleri*, B. No: 2016/1837, 09.07.2020, § 101).
58. AYM'ye göre terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerine başvurmayı teşvik etmek; terör suçlarının işlenmesi için kışkırtmak niyetiyle terör suçlarının işlenmesini savunarak bir veya birden fazla suçun işlenmesi tehlikesine yol açacak bir mesajın kamuoyuna yayılmasıdır. Terör örgütünün propagandası suçunda örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini belirli bir yoğunlukta savunarak başkalarının aynı davranışın gerçekleştirilmesi amaç edinilmektedir (*Sırrı Süreyya Önder*, § 63).
59. AYM tarafından propaganda suçunun soyut tehlike suçu olarak kabul edilmesinin başta ifade özgürlüğü olmak üzere anayasal hak ve özgürlükler üzerinde bir baskı oluşturma potansiyeline sahip olduğuna dikkat çekilmiştir. Bu sebeple Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin açıklayıcı raporunun 100. paragrafında ifade edildiği gibi bir propaganda faaliyetinin cezalandırılabilmesi için olayın somut koşullarında, belirli oranda tehlikeye neden olduğunun gösterilmesi gerekecektir (*Zübeyde Füsun*

Üstel ve diğerleri, § 84; *Ayşe Çelik*, § 47; *Sırrı Süreyya Önder*, § 64; *Çağla Aydın ve Diğerleri*, § 103; *Meki Katar*, § 53; *Baver Mızrak*, B. No: 2015/19280, 09.01.2020, § 47).

60. AİHM bir ifadenin nefret söylemi ya da şiddet çağrısı teşkil edip etmediğini değerlendirirken üç unsurlu bir test uygulamaktadır. Bu üç unsuru birlikte dikkate alarak bir ifadenin şiddet çağrısı oluşturup oluşturmadığına karar vermektedir. Buna göre; a) sözün kim tarafından, hangi bağlamda ve hangi araçlarla söylendiği, b) şiddet çağrısı içerip içermediği, c) şiddete neden olma ihtimali bulunup bulunmadığı değerlendirilmelidir (Erkizia Almandoz/İspanya, no. 5869/17, 22.06.2021, § 40).

a) Sözün Kim Tarafından, Hangi Konuda ve Ne Şekilde Söylendiği

61. AİHM'in *Castells* kararı ile ortaya koyduğu üzere ulusal mahkemeler devlet otoritelerine yönelik eleştirileri cezalandırmaktan kaçınmalıdır (*Castells/İspanya*, no. 11798/85, 23.04.1992, § 42). *Castells*, başvuruya konu makalesinde uzun yıllar boyunca silahlı çatışmaların yaşandığı İspanya'nın Bask Bölgesi'ne ve Bask sorununa ilişkin olarak İspanyol Hükümeti'nin politikalarını eleştirmiştir. *Castells*'in bu ifadelerinin ifade ve eleştiri özgürlüğü sınırları içerisinde kaldığı, AİHM tarafından tespit edilmiştir.

62. *Dmitriyevski/Rusya* kararında da AİHM (no. 42168/06, 29.01.2018) Rusya'nın Çeçenistan politikalarına ilişkin ağır eleştiri içeren iki makale ile ilgili olarak başvurucu hakkında verilen mahkûmiyet kararlarının başvurucunun ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini tespit etmiştir. Kararda siyasi konulardaki ifade özgürlüğünün ancak çok güçlü sebeplerin varlığı halinde sınırlandırılabilmesi (§ 95) ve hükümete yönelik eleştirilerin en yüksek düzeyde koruma altında olduğuna ilişkin içtihadını devam ettirmiştir (§ 96). Görüldüğü üzere AİHM özellikle etnik sebeplerle problemlerin ve hatta silahlı çatışmaların yaşandığı bölgelere ilişkin kamu otoritelerinin politikalarına yönelik eleştirileri en üst düzeyde korumuştur. Nitekim, AİHM yakın tarihli *Selahattin Demirtaş (2)/Türkiye* kararında ifadenin bağlamına ilişkin değerlendirme yapılması gerektiğini benimsemektedir. Anılan kararda AİHM, başvurucunun "Abdullah Öcalan'ın heykelini dikecekleri yönündeki açıklamasının" ülkede silahlı çatışmanın sona erdiği Çözüm Sürecinde, Kürt sorununa kalıcı bir çözüm bulunmak istendiği sırada yapıldığını dikkate alarak açıklamanın şiddete teşvik olarak nitelendirilemeyeceği sonucuna ulaşmıştır (no. 14305/17, 22.12.2020, § 333). AİHM benzer yaklaşımını yakın tarihli *Erkizia Almandoz/İspanya* (no.5869/17, 22.06.2021) kararında da sürdürmüştür. Silahlı çatışmada öldürülmüş ETA militanlarını anmak için düzenlenen bir etkinliğe katılan eski bir politikacının etkinlikte yaptığı "Geçmişin ve günümüzün savaşçıları çok yaşayın" başlıklı bir konuşma nedeniyle cezalandırılmasının bu konuşmanın yapıldığı ortamı da dikkate alarak ifade özgürlüğü ihlali olduğuna karar vermiştir.

63. Her ifade söylendiği dönemin şartları ve bağlamı içinde düşünülmelidir. Korur tarafından açıklamanın yapıldığı dönemde kimyasal silah iddialarının kamuoyunda geniş yankı bulmuş olması ve bizzat Milli Savunma Bakanı tarafından Meclis Genel Kurulu'nda gündeme getirilerek tartışılması, konunun güncel ve siyasi bir konu olduğunun göstergesidir. Korur tarafından belirtildiği üzere, bahse konu görüntüler bilimsel konferanslarda konunun uzmanları tarafından yorumlanmış ve heyetler oluşturularak bölgeye gönderilmiş bilim insanları ile konu üzerine tartışılmıştır.

64. Bunun yanında, Korur'un bilim insanı kimliğinin de dikkate alınması gerektiği açıktır. Anayasa Mahkemesi'ne göre, bilim özgürlüğü en eski ve köklü özgürlük alanlarından biri olarak insan onurunun ve değerinin temelinde yer alan düşünme, merak etme, arama ve ona uygun faaliyette bulunma eğiliminin bir sonucudur. İnsanlık ancak bu özgürlük alanının varlığı hâlinde doğru bilgiyi sorgulayabilecektir (*Hasan Mor*, B. No: 2019/20996, 25/5/2022, § 29). Dolayısıyla ifade özgürlüğünün sahip olduğu güvencelerin yalnızca doğru olduğu kabul edilen ifade ve bilgilerle sınırlı olmadığının farkında olunması gerekir (*Mutia Canan Karatay*, B. No: 2018/6707, 31/3/2022, § 33). Nitekim bilim özgürlüğü, Anayasa'nın 27. maddesinde özel olarak düzenlenmiştir. Anılan maddeye göre herkes öğrenme, öğretme, açıklama, yayma ve araştırma hakkına serbestlik temelinde sahiptir.

65. İfade özgürlüğünün alt dalı olan bilimsel ifade özgürlüğü, bilim insanının çalışmalarını özgürce yürütebilmesini veya bilimsel eserlerinin yaygınlaştırılmasını ve buna devlet veya başka bir kişi tarafından müdahale edilmemesini güvence altına alır. Dolayısıyla devletin bilimsel ifade özgürlüğü karşısında negatif ve pozitif yükümlülükleri bulunmaktadır (*Hasan Mor*, B. No: 2019/20996, 25/5/2022, § 23).
66. Nitekim, Anayasa Mahkemesi'nin *Zübeyde Fusun Üstel ve diğerleri [GK]* (B. No: 2018/17635, 26/7/2019) kararında, "Akademisyenlerin açıkladıkları görüşler kendi araştırma, mesleki uzmanlık ve yeterlilik alanlarına ilişkin olmasa, tartışmalı olsa veya rağbet görmese dahi ifade özgürlüğünün sıkı koruması altında kalmaktadır." denmiştir (§ 111). Korur'un açıklamalarının uzmanlık alanının kapsamında kalan bir konuda olduğu göz önüne alındığında, bilimsel ifade özgürlüğünün korumasından faydalanacağı açıktır. Kaldı ki AYM tarafından da hassas ve politik konulardaki tartışmalı ve rahatsız edici görüşlerin de bilimsel ifade özgürlüğü hakkının koruması altında olduğu tespit edilmiştir (§ 112).
67. Yukarıda açıklandığı şekilde, hayatı boyunca alanında önemli görevler üstlenmiş bir adli tıp uzmanı olan Korur tarafından kullanılan bahse konu ifadeler, kamusal makamların eylemlerinin şeffaf ve uluslararası hukuka uygun şekilde yürütülmesine ilişkin bir tartışmanın parçasıdır. Terör örgütleri ile ilişkisi konusunda somut mahkeme kararlarına dayanmayan bir bağa dayanarak bir bilim insanının medyada eleştirel görüşlerini belirtmesinin cezalandırılması, AİHM ve AYM içtihatlarında belirtilen ilkelere aykırıdır. AİHM içtihatlarında, bilimsel bir görüş olmayan ve çok daha ağır ifadelerin devlet ve hükümeti eleştirmek için kullanılması dahi ifade özgürlüğü kapsamında korunmakta olduğundan Korur'un yargılandığı dava itibarıyla ifade özgürlüğü hakkını kullanmış olduğu kabul edilmelidir.
- b) Şiddete Tahrik Unsuru**
68. Bir ifadenin salt ağır olması, hükümeti eleştirmesi ve hatta tek taraflı olması şiddete tahrik ettiği anlamına gelmez. Bu nedenle AİHM, Kürdistan'ın Türk Devletine ekli bir koloni olduğu, Türk Devletinin Kürdistan'ı "siyasi, askeri, kültürel ve ideolojik" açıdan ezen zalim olduğu, "Faşist hareketin" gelişmesinde Kürtlere karşı "ırkçı inkar politikasına sahip olduğu" şeklindeki ifadeleri (*Başkaya ve Okçuoğlu/Türkiye*, § 64), Kürt hareketinin hedeflerini romantize edilmesini hatta "hesaplaşma zamanı" ve "asıl terörist Türkiye Cumhuriyetidir" denilmesini (*Sürek (no. 4)*, § 56), devletin "gerillalara yönelik kirliliği" ve hatta "Kürt halkına karşı açık savaşım" içeren "askeri çözüm" yönteminin kınanmasını (*Erdoğan/Türkiye*, § 62), "Kürdistan'ın yandığını" söylemeyi ve olanları "soykırım olarak nitelermeyi" (*Şener/Türkiye*, no. 26680/95, 18.7.2000, § 44), devletin "katliam" gerçekleştirdiğini söylemeyi veya çatışmayı "savaş" olarak tanımlamayı (*Karkin/Türkiye*, no. 43928/98, 23.9.2003) şiddet çağrısı olarak görmemiş ve ifade özgürlüğü sınırları içinde kaldığı değerlendirilmiştir.
69. AİHM içtihadındaki birçok örnekte görüldüğü üzere, devletin çok daha ağır ifade ve ithamlarla suçlanması hali dahi şiddete tahrik olarak görülmemiştir. Benzer şekilde *Gümüş ve diğerleri/Türkiye* kararında (no. 40303/98, 15.03.2005) Mahkeme, güvenlik güçlerinin 1992 yılında Nevruz kutlamaları sırasında Cizre, Nusaybin ve Şırnak'ta yaptıkları operasyonları eleştiren bir basın açıklaması yayınlayan başvuru sahiplerinin cezalandırılmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine karar vermiştir. Mahkeme şöyle demiştir: "Mahkeme bildiride, açıkça olumsuz olduğu görülen bazı pasajların Türk Devleti hakkında aşırı olumsuz bir tablo çizdiği ve bu şekilde, anlatıma düşmanca bir ton verdiği ancak bunların şiddeti, silahlı direnişi veya ayaklanmayı teşvik etmediği ve nefret içeren bir konuşma olmadığı kanısındadır. AİHM'e göre, tedbirin gerekliliğinin değerlendirilmesinde bu temel faktördür." (§ 18). Mahkeme kullanılan dil ne derece ağır olursa olsun, şiddeti teşvik etmedikçe veya nefret söylemi içermedikçe devlet aleyhine yöneltilen eleştirilerin cezalandırılmayacağına hükmetmiştir. Konuşmanın tonunun da yine tek başına belirleyici olamayacağı hatta Devlete yönelik

hakaretlerin suç olarak tanımlanamayacağı açıktır (*Özgür Gündem/Türkiye*, no. 23144/93, 16.3.2000, § 60).

70. Korur tarafından kullanılan ifadelerin, şiddete tahrik içermediği ilk bakışta görülebilecektir. AİHM içtihadında açıkça belirtildiği üzere askeri operasyonlara ilişkin çok ağır eleştiriler dahi ifade özgürlüğü kapsamındadır. Korur tarafından belirtildiği üzere, IPPNW Nükleer Karşıtı Hekimler isimli gruptan meslektaşları ile Almanya’da bir araya geldiğinde bu grubun Irak’ın kuzeyinde kimyasal silah iddiaları ile ilgili araştırma yapmak üzere bölgeye gittiklerini ancak Kuzey Irak yönetimi tarafından ilgili alanlara geçişlerine müsaade edilmediğini ve bu konuya ilişkin olarak IPPNW tarafından bir rapor hazırlandığını öğrenmiştir. Hukuka aykırı silahların kullanıldığı iddialarının araştırılması için yeterli şüphenin bir uzman olarak kendisinde oluştuğunu ve Türkiye’nin taraf olduğu antlaşmalara göre araştırılması gerektiğini belirtmesi nedeniyle Korur’un ifadelerin herhangi bir kişiyi şiddete tahrik ettiğini kabul mümkün değildir.

c) Sözün Şiddete Yol Açma İhtimali

71. AİHM’in *Gözel ve Özer* yarı pilot kararında özetlediği temel formül, tahrik yanında şiddete yol açma ihtimalidir. AİHM’e göre “Şiddete tahrik içermediği sürece, yani şiddet eylemlerine ya da kanlı bir intikama başvurmayı savunmuyor, destekçilerinin hedeflerini gerçekleştirmesi amacıyla terör eylemlerini haklı göstermiyor ve belli kişilere karşı derin ve mantıksız bir nefret duygusunun oluşmasına neden olarak şiddeti yüreklendirdiği şeklinde yorumlanamıyorsa, herhangi bir ifadenin salt terör örgütünün açıklaması olduğu için veya terör örgütü ile ilgili olduğu için yasaklanamayacağı yönündedir.” (*Sürek/Türkiye (no. 1) [BD]*, no. 26682/95, *Gözel ve Özer/Türkiye*, no. 43453/04 ve 31098/05, *Faruk Temel/Türkiye*, no. 16853/05, 01.02.2011, *Öner ve Türk/Türkiye*, no. 51962/12, 31.03.2015, *Gül ve diğerleri/Türkiye*, 08.06.2010, no. 4870/02, § 41-45)
72. Bir terör örgütü ile bağlantılı olduğu düşünülen bir yayın organında yapılan açıklamaların sırf bu nedenle cezalandırılmayacağı, AİHM içtihadında açıkça belirtilmiş durumdadır. Korur’un ifadeleri nedeniyle somut bir şiddet tehlikesinin doğmuş olduğu yönünde herhangi bir delilin yokluğu karşısında, hakkında verilen mahkumiyet kararının AİHM içtihadına aykırı olduğu görülmektedir.

C. Sınırlamaların kötüye kullanılması yasağı bakımından

73. AİHS 18. madde uyarınca Sözleşme’de anılan hak ve özgürlüklere Sözleşme hükümleri ile izin verilen kısıtlamalar öngörülükleri amaç dışında uygulanamayacaktır. Bu maddenin uygulamasına ve ispat standartlarına ilişkin esaslar AİHM’in *Merabishvili/Gürcistan* Büyük Daire kararında (no. 72508/13, 28.11.2017, § 287-317) ortaya konmuştur.
74. Buna göre, 18. madde bağlamında bir ihlalin söz konusu olabilmesi için Sözleşmede izin verilen kısıtlamalara tabi hak ve özgürlüğün var olması gerekmektedir. Bununla birlikte 18. madde hak ve özgürlüklere yönelik Sözleşmedeki şartları tam olarak karşılamayan bütün sınırlandırmalar bakımından değil, ancak hak ve özgürlüklerin Sözleşmede düzenlenenler dışında başka bir amaca dayalı olarak sınırlandırılması ve bu amacın sınırlandırmanın esasını oluşturması halinde uygulama alanı bulacaktır.
75. Sözleşmede düzenlenmeyen bir amaç ise iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Birinci durumda hak ve özgürlükler sadece Sözleşmede düzenlenmeyen bir amaca dayalı olarak sınırlandırılmaktadır. İkinci olarak ise Sözleşmede düzenlenmeyen amaç sözleşmede düzenlenen meşru amaçlarla birlikte var olmaktadır. Böyle bir durumda ise sınırlandırmanın esasen meşru amaca dayalı olarak gerçekleştirilerek kamu otoritelerinin başka avantajlar da elde ettiği durumlarla, meşru amacın Sözleşmedeki öngörülme amaçları gizlemek için kullanıldığı ve bu amacın baskın olduğu haller bakımından farklı bir değerlendirmeye gidilmektedir. Bu bakımdan Sözleşmede düzenlenmeyen gayri meşru amacın baskın olması halinde 18. Maddenin ihlal edildiği sonucuna varmak gerekecektir.

76. AİHM bunu değerlendirirken 18. Maddenin ihlal edildiğini gösterir açık ve aksi iddia edilemez doğrudan bir delil sunulması gerektiğine ilişkin içtihadından vazgeçmiştir. Mahkemeye göre özel bir delil ölçütüne gerek yoktur. 18. Maddenin ihlal edildiği iddiası değerlendirilirken başlıca olaylar, olayların bağlamı ve sonuçlarına ilişkin bilgiler gibi dolaylı deliller, uluslararası organizasyonların, sivil toplum kuruluşlarının ya da medyanın açıklama ve raporları, ulusal ve uluslararası mahkemelerin kararları dikkate alınacaktır (*Merabishvili/Gürcistan*, §§ 316-317).
77. AİHM'in *Kavala/Türkiye* kararında belirttiği üzere, Kavala hakkındaki suçlamaların Cumhurbaşkanı tarafından 21 Kasım ve 3 Aralık 2018 tarihlerinde yapılan konuşmalarından yapıldığına dair önemli bir delildir (no. 28749/18, 10.12.2019, § 229). Mahkeme, bu iki konuşma yapıldığında, bir yıldan uzun süredir tutuklu bulunan başvuranın savcılık tarafından hala resmi olarak suçlanmamış olduğu gerçeğini göz ardı edemeyeceğini belirtmiştir. Buna ek olarak, bir yandan bu iki konuşmada başvurana karşı açıkça yapılan suçlamalar ile diğer yandan söz konusu konuşmalardan yaklaşık üç ay sonra hazırlanan iddianamedeki suçlamaların ifadeleri arasında bir korelasyon olduğu belirtilmiştir.
78. Benzer şekilde, AİHM tarafından *Selahattin Demirtaş/Türkiye (No. 2)* ([BD] no. 14305/17, 22.12.2020, § 426) kararında da çözüm sürecinin sona ermesinden ve örneğin 28 Temmuz 2015 tarihinde "o partinin [HDP] liderlerinin bedel ödemesi gerektiğini" söyleyen Cumhurbaşkanı'nın konuşmalarından sonra, başvurana ilişkin cezai soruşturmanın sayısında ve hızında bir artış olduğu belirtilmiştir.
79. Bu kapsamda, ilk olarak Korur hakkında yürütülen adli işlemlerin siyasi aktörler ve yüksek düzey bürokratların hedef gösterme niteliğindeki açıklamalarından etkilendiği söylenebilir. Nitekim suçla ilgili yayın, çok dar bir kitle tarafından izlenmişse de siyasilerin ve hükümet yetkililerinin açıklamalarından sonra Korur'un ifadeleri kamuoyunun gündemine girmiştir. Bunun yanında, Korur'un TTB'deki rolü ve bu meslek kuruluşunun ismi dahil tüm yapısına ve yönetici kadrosuna yönelik olarak yargısal makamlar harekete geçmiştir. Bahse konu açıklamalar ile Korur'a yöneltilen, belli varsayımlara dayanarak oluşturulan iddianamede yer alan suçlamalara karşı kovuşturma aşamasında Korur lehine sunulan delillerin mahkemece dikkate alınmaması ve bu varsayımlara dayalı olarak verilen mahkûmiyet hükmü, masumiyet karinesi ile sınırlamaların kötüye kullanılması yasağının ihlali niteliğinde görülmeye mümkündür.

IV. Sonuç

80. Raporda detaylı olarak açıklandığı üzere, Şebnem Korur hakkındaki yargılama boyunca adil yargılanma hakkı ve ifade özgürlüğüne yönelik ağır ve hukuka aykırı bir birçok müdahale gerçekleşmiştir.
81. Raporda, Korur hakkında verilen gözaltı kararının hukuka aykırı olduğu ve evinde yapılan aramanın canlı yayınlanmasının özel hayata saygı hakkının ihlaline neden olduğu açıklanmıştır. TCK'nin 301. maddesi kapsamında Adalet Bakanlığı'ndan soruşturma izni talep edilmemiş olmasına karşın bu maddede düzenlenen suçtan savcılıkta ifadesi alınmıştır. Özetle, soruşturma aşamasında ceza muhakemesi ve adil yargılanma güvenceleri gözetilmemiş ve iddianamede Korur'un belirtilen suçları ne şekilde ve nasıl işlediğine ilişkin hiçbir inceleme yapılmamış, varsayım ve tahminlere dayalı sebeplerle cezalandırılması talep edilmiştir.
82. Kovuşturma süresince Korur ve avukatlarının savunma ve talepleri incelenmeksizin yargılamaya devam edilmiştir. İkinci duruşmada sunulan ve sağlam gerekçeler ile temellendirilmiş heyetin reddi talebi, kanun hükmünün tekrarından ibaret birkaç kelimeden oluşan gerekçe ile reddedilmiştir. Nitekim yargılama neticesinde Korur'un açıklaması hakkındaki tahmin ve varsayımlara dayanan iddianamenin tekrarı ile mahkûmiyetine karar verilmesine rağmen ilgili ve yeterli gerekçe sunan bir karar da söz konusu olmamıştır. Kaldı ki yargılama süreci ve mahkûmiyet hükmü bakımından AİHM ve AYM içtihatları ile Korur'un ifadeleri üst düzeyde koruma gören bir bilim insanı olduğu sistemli

bir şekilde yok sayılmıştır. Açıklandığı üzere yargılama süresince İstanbul 24. Ağır Ceza Mahkemesi'nin, AİHM içtihadı ile belirlenen standart ve ilkelere uygun bir değerlendirmede bulunmadığı gözlemlenmiştir.

- 83.** İşbu rapor kapsamında izlenen yargılama; Türkiye'de muhalif gazeteciler, siyasetçiler, hak savunucuları ve akademisyenlerin hedef alınarak yargı eliyle baskı, sansür ve susturmanın örneklerinden birini teşkil etmektedir. Korur'a yönelik yargılamanın etkisi, kişi olarak sadece onunla sınırlı kalmadığı gibi kamuoyundaki muhalif seslerin azalmasına, susmasına yol açabilme kapasitesini haizdir. Bu durum insan haklarına ilişkin en temel ilke ve güvenceleri temelinden sarsabileceği gibi yargı bağımsızlığına ve hukuka duyulan güveni zedeleme ihtimali bulunmaktadır.

V. Kaynaklar

a) Kararlar

i) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

Başkaya ve Okçuoğlu/Türkiye, no. 23536/94, 08.7.1999.

Sürek/Türkiye (no. 1) [BD], no. 26682/95, 08.07.1999.

Faruk Temel/Türkiye, no. 16853/05, 01.02.2011.

Öner ve Türk/Türkiye, no. 51962/12, 31.03.2015.

Gül ve diğerleri/Türkiye, no. 4870/02, 08.06.2010.

Sürek/Türkiye (no.2), no. 24122/94, 08.07.1999.

Sürek/ Türkiye (no.3), no. 24735/94, 08.07.1999.

Sürek/Türkiye (no. 4), no. 24762/94, 08.07.1999.

Yalçın Küçük/Türkiye, no. 28493/95, 05.12.2002.

Erdođdu/Türkiye, no. 25723/94, 15.06.2000.

Gözel ve Özer/Türkiye, no.43453/04 ve 31098/05, 06.07.2010.

Dmitriyevskiy/Rusya, no. 42168/06, 29.01.2018.

Castells/İspanya, no. 11798/85, 23.04.1992.

Özer/Türkiye (no. 3), no. 69270/12, 11.02.2020.

Hatice Çoban/Türkiye, no. 36226/11, 29.10.2019

Selahattin Demirtaş (2)/Türkiye, no. 14305/17, 22.12.2020.

Erkizie Almandoz/İspanya, no.5869/17, 22.06.2021.

Şener/Türkiye, no. 26680/95, 18.07.2000.

Karkın/Türkiye, no. 43928/98, 23.09.2003.

Gümüş ve diğerleri/Türkiye, no. 40303/98, 15.03.2005.

Özgür Gündem/Türkiye, no. 23144/93, 16.03.2000.

ii) Anayasa Mahkemesi

Ayşe Çelik, B. No: 2017/36722, 09.05.2019.

Zübeyde Füsün Üstel ve Diğerleri, B. No: 2018/17635, 26.07.2019.

Sırrı Süreyya Önder, B. No: 2018/38143, 03.10.2019.
Bekir Coşkun, B. No: 2014/12151, 04.06.2015.
Hasan Mor, B. No: 2019/20996, 25.05.2022.
Mutia Canan Karatay, B. No: 2018/6707, 31.03.2022.
Kemal Kılıçdaroğlu, B. No: 2014/1577, 25.10.2017.
Figen Yüksekdağ Şenoğlu ve diğerleri, B. No: 2016/39759, 30.03.2022.

b) Haberler

- Evrensel, “İktidar medyası bu kez Şebnem Korur Fincancı’yı hedef gösterdi”, 21 Ekim 2022, <https://www.evrensel.net/haber/472819/iktidar-medyasi-bu-kez-sebnem-korur-fincanci-yi-hedef-gosterdi>
- Gazete Duvar, “Erdoğan, TTB Başkanı Fincancı’yı hedef aldı: Bu ismin değişmesini sağlayacağız”, 24 Ekim 2022, <https://www.gazeteduvar.com.tr/erdogan-amasradan-alinan-dersler-isiginda-tum-madenler-inceleniyor-haber-1586258>
- Evrensel, “AKP iktidarı ve ortakları TTB’yi ne zaman, neden ve hangi sözlerle hedefe koydu?”, 26 Ekim 2022, <https://www.evrensel.net/haber/473110/akp-iktidari-ve-ortaklari-ttbyi-ne-zaman-neden-ve-hangi-sozlerle-hedefe-koydu>
- Yeni Şafak, “TSK’nın başarısı karalanıyor”, 26 Ekim 2022, <https://www.yenisafak.com/gundem/tsknin-basarisi-karalaniyor-3866451>
- Bianet, “Bekir Bozdağ: TTB ve TMMOB ile ilgili yeni bir hazırlık yapıyoruz”, 27 Ekim 2022, <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/269118-bekir-bozdag-ttb-ve-tmmob-ile-ilgili-yeni-bir-hazirlik-yapiyoruz>